
ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА

УДК 378.147:373.3-051

DOI 10.31654/2663-4902-2023-PP-4-73-80

Бобро А. А.

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки,
початкової освіти, психології та менеджменту
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
artur062728@ukr.net
orcid.org/0000-0002-9405-8988

**ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО
ПЕДАГОГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА З СУБ'ЄКТАМИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ**

У статті розглядається важлива проблема – підготовка майбутніх учителів початкових класів до педагогічного партнерства з суб'єктами освітнього процесу. Актуалізовано необхідність і доцільність розгляду даного питання.

Проаналізовано підходи науковців до різних аспектів означеної теми та визначено, що питання підготовки майбутніх учителів початкових класів до педагогічного партнерства з суб'єктами освітнього процесу не знайшло свого відображення у науковій літературі достатньою мірою.

Досліджено підходи сучасних науковців до розуміння поняття «педагогіка партнерства» та принципів успішної організації даного процесу. Виходячи з характеристики сутності та принципів партнерської взаємодії ми орієнтуємось на них, як на вихідні положення і критерії оцінюючи ефективність педагогічного партнерства і його якість. Важливу роль у набутті компетентності з організації освітнього процесу на засадах педагогіки партнерства ми покладемо на процес професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів.

Коротко схарактеризована навчальна дисципліна «Педагогіка партнерства та супервізії» метою вивчення якої є формування у майбутніх магістрів початкової освіти, вчителів початкових класів професійних компетентностей щодо проектування організації майбутньої професійної діяльності з іншими суб'єктами освітнього процесу початкової школи (учнями, батьками, педагогами, закладами позашкільної освіти, громадськими організаціями) на засадах педагогіки партнерства; виступати супервізором у налагодженні партнерської взаємодії з усіма суб'єктами освітнього процесу початкової школи.

Визначено та обґрунтовано ефективні методи організації взаємодії викладача та здобувачів, до яких віднесено більш партисипативні методи, що розглядаються як безпосередня участь викладача у процесі розвитку здобувачів освіти через зворотний зв'язок що спрямований на досягнення індивідуального розвитку кожного суб'єкта освітнього процесу. Підкреслено важливість принципів на яких організовується освітній процес. До основних принципів ефективною підготовки майбутніх учителів початкових класів до партнерської взаємодії з суб'єктами освітнього процесу ми віднесли добровільність, довготривалість та взаємну відповідальність.

Ключові слова: майбутні учителі початкових класів, педагогічне партнерство, освітній процес, суб'єкти освітнього процесу.

Постановка проблеми. Євроінтеграційні процеси та реформування системи освіти, яке нині відбувається в нашій державі, нові вимоги до навчання високо компетентних фахівців вимагають від системи вищої освіти підходів, які будуть розвивати особистісні якості здобувачів вищої освіти, їхню конкурентоспроможність, ініціативність, критичне мислення, уміння працювати в команді, бути толерантними спілкуючись в мультикультурному середовищі та встановлювали рівноправні та партнерські стосунки між всіма учасниками освітнього процесу.

Основою для зазначених вище змін є впровадження ідей Концепції Нової української школи, де важливого значення набуває педагогіка партнерства між усіма учасниками освітнього процесу, в основі якої лежать принципи дитиноцентризму та творчого підходу до розвитку особистості. Саме у ній розкрито важливість забезпечення педагогічного партнерства в закладах загальної середньої освіти, а поняття «педагогіка партнерства» входить у нормативну площину.

Ще одним важливим документом, який підкреслює актуальність окресленої теми є новий професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)», в якому до загальних компетентностей педагогічного працівника віднесено здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп, а до основних трудових увійшли партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу, до яких віднесено компетентність педагогічного партнерства, зокрема здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі; здатність залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства; здатність взаємодіяти з іншими вчителями на засадах партнерства та підтримки (у рамках наставництва, супервізії тощо); здатність працювати в команді з різними залученими фахівцями, асистентами вчителя, для надання додаткової підтримки осіб з особливими освітніми потребами [7].

Враховуючи нормативні документи та переорієнтацію освітнього процесу, який нині передбачає активну партнерську взаємодію всіх учасників, а результативність навчання забезпечується ефективністю їхньої взаємодії, здатністю педагога налагоджувати співпрацю з усіма партнерами освітнього процесу, то одним з найважливіших завдань у підготовці майбутніх учителів початкової школи стає формування компетентності здійснення ефективного педагогічного партнерства з усіма учасниками освітнього процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання партнерської взаємодії між учасниками освітнього процесу розглядалося вченими досить давно. Вчені Р. Бенедикт, Р. Лохнер, М. Мід, Б. Ананьєв, К. Корсак досліджували різні аспекти партнерства в контексті освітніх змін. Відомі українські дослідники гуманістичного навчання, виховання, проблем розвитку особистості С. Гончаренко, І. Бех, І. Зязюн, В. Кузь, А. Хуторський, О. Савченко, Г. Балл, В. Сухомлинський, В. Кремень, В. Бондар, М. Ярмаченко звертають увагу на важливість партнерської взаємодії в даному підході.

Сьогодні у науковій літературі з'явилась низка праць, у яких розглядається проблема важливості педагогіки партнерства і співробітництва між усіма суб'єктами освітнього процесу в закладах освіти.

Науковці О. Буздуган, І. Булах, Л. І. Гапійчук, Г. Дегтярьова, Л. Ємельянова, Н. Касаткіна, Л. Кондрашова, Н. Лисак, О. Мазко, О. Марченко, О. Матвієнко, Л. Помиткіна, Т. Равчина, В. Свистун досліджували ефективні шляхи підготовки майбутніх учителів до педагогічного партнерства у майбутній професійній діяльності. М. Тишковець, Т. Федірчик, В. Дідух розглядали педагогіку партнерства між учнями та вчителями як провідний принцип НУШ. Л. Гуреева та Н. Козьміна – технології ефективної співпраці учасників освітнього процесу. Н. Авшенюк, О. Тадеуш, Н. Креденець вивчали зарубіжний досвід освітнього партнерства.

Проте питання підготовки майбутніх учителів початкових класів до педагогічного партнерства з суб'єктами освітнього процесу не знайшло свого відображення у науковій літературі достатньою мірою.

Сучасний освітній процес має відбуватися на основі діалогу і розвитку творчої взаємодії, досягненні позитивного результату у взаєморозумінні та підтримці всіма учасниками освітнього процесу спільної мети. Тому дуже важливо навчити майбутнього вчителя початкових класів здійснювати педагогічне партнерство на засадах суб'єкт-суб'єктної взаємодії, бути постійним партнером для учнів, батьків і громади. Досягти даної мети можливо лише через активного включення здобувача освіти в цей процес на етапі професійної підготовки у закладах вищої освіти. Тому виникає потреба у підготовці майбутніх вчителів до здійснення педагогічного партнерства через їх активне включення у взаємодію на етапі навчання у закладах вищої освіти.

Мета статті полягає у розкритті особливостей підготовки майбутніх учителів початкових класів до педагогічного партнерства з суб'єктами освітнього процесу.

Виклад основного матеріалу. У контексті нашого дослідження потрібно більш повно розглянути, що таке педагогіка партнерства та партнерство в цілому. Більшість філософських, економічних, соціальних словників слово «партнерство» (partnership) тлумачать з різних позицій, але в кожному з таких тлумачень зустрічаються такі слова: один із видів об'єднання; форма співпраці; форма організації співпраці; спільна діяльність; співпраця на рівних правах і обов'язках; робочі взаємини між людьми, що ґрунтуються на рівності та інше. У науковому просторі України поняття «партнерство» активнот починає використовуватись у 2017 році із розробкою Концептуальних засад реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», де зазначено, що нині школа буде працювати на засадах педагогіки партнерства, де всі учасники освітнього процесу є рівноправними і разом відповідають за його результати [4].

У найбільш загальному контексті педагогіка партнерства тлумачиться як напрям педагогіки, що включає систему методів і прийомів виховання і навчання на засадах гуманізму та творчого підходу до розвитку особистості.

Дослідниця Л. Куземко партнерську взаємодію розуміє як складний соціальний феномен, особливий вид навчальної інтерактивної взаємодії, як взаємний вплив суб'єктів один на одного, за результатами якого виникає співпраця, заснована на взаємовигоді та рівноправності, з метою досягнення спільної мети який базується на принципах взаємного визнання, рівності сторін та відповідальності [5].

О. Дубасенюк партнерську взаємодію розглядає як процес співробітництва, коли успіхи учасників спільної діяльності одних стимулюють більш продуктивну і цілеспрямовану діяльність усіх учасників; як гуманістично орієнтований педагогічний процес або особистісний контакт між суб'єктами освітнього процесу, за результатом якого виникають взаємні позитивні зміни поведінки, діяльності, якостей, відносин, установок. Дослідниця зазначає, що гуманістично орієнтований педагогічний процес може досягатися лише за наявності партнерської взаємодії між учасниками такого процесу [2].

У своєму дослідженні ми приймаємо думку М. Єпіхіної, яка узагальнивши підходи щодо розуміння сутності партнерської взаємодії розглядає її як новий тип взаємодії між суб'єктами освітнього процесу, який ґрунтується на паритетній основі та характеризується загальними цілями, взаємною відповідальністю сторін за результати співпраці, а також особистісним прогресом кожного учасника у процесі спільної діяльності. Партнерів у даному розумінні авторка розглядає як учасників взаємодії (суб'єкти освітнього процесу), які здатні до групового спілкування та діалогу, до роботи у команді і є організаторами освітнього процесу, співпрацюють у досягненні поставленої мети [6].

Також більшістю розглянутих наукових праць підкреслюється, що в основі педагогіки партнерства лежить взаємодія, яка характеризується гуманними стосунками, спілкуванням, співпрацею, спів дією. При цьому учасники освітнього процесу

об'єднані спільними прагненнями та цілями і є зацікавленими і добровільними односторонніми, рівноправними та відповідальними.

О. Дубасенюк визначає виділяє такі принципи педагогічного партнерства: повага до особистості; доброзичливість і позитивне ставлення; діалог – взаємодія – взаємоповага; довіра у відносинах; розподілене лідерство (активність, право вибору та відповідальність за нього, горизонтальність зв'язків); принципи соціального партнерства (добровільність прийняття зобов'язань, рівність сторін, обов'язковість виконання домовленостей) [2].

Виходячи з характеристики сутності та принципів партнерської взаємодії можна орієнтуватись на них, як на вихідні положення і критерії оцінюючи ефективність педагогічного партнерства і його якість. Важливу роль у набутті компетентності з організації освітнього процесу на засадах педагогіки партнерства ми покладемо на процес професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів.

У Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя під час професійної підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта другого (магістерського) рівня щоб сформувати та розвинути компетентності, пов'язані з вмінням ефективно взаємодіяти в освітньому процесі з усіма учасниками та за необхідності виступати супервізором вивчається курс «Педагогіка партнерства та супервізії».

Метою викладання навчальної дисципліни «Педагогіка партнерства та супервізії» є формування у майбутніх магістрів початкової освіти, вчителів початкових класів професійних компетентностей щодо проектування організації майбутньої професійної діяльності з іншими суб'єктами освітнього процесу початкової школи (учнями, батьками, педагогами, закладами позашкільної освіти, громадськими організаціями) на засадах педагогіки партнерства; виступати супервізором у налагодженні партнерської взаємодії з усіма суб'єктами освітнього процесу початкової школи.

Дана дисципліна викладається протягом двох семестрів, обсяг чотири кредити – 120 годин, з них – 18 годин лекційних, 22 години практичні заняття, 80 годин самостійна робота здобувачів. Результатом вивчення даної дисципліни стануть такі результати:

- критично осмислювати та інтегрувати знання про концептуальні цілі, засади, завдання, принципи функціонування початкової освіти в Україні у перебігу розв'язання складних задач у широких мультидисциплінарних контекстах;
- спілкуватися академічною українською та іноземною мовами в усній та письмовій формах, використовувати комунікативні стратегії, зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію до фахівців і нефахівців, зокрема до учнів;
- організувати та управляти робочими та освітніми процесами у складних, непередбачуваних умовах, що потребують нових стратегічних підходів;
- налагоджувати співпрацю з різними соціальними інституціями, професійними спільнотами, категоріями фахівців використовуючи інформаційно-комунікаційні технології та цифрові сервіси;
- здійснювати супервізію, інтервізію, надавати педагогічну, психологічну та методичну допомогу учасникам освітнього процесу;
- формувати в здобувачів початкової освіти здатність до взаєморозуміння, міжособистісної взаємодії;
- проводити моніторинг та узагальнювати результати власної педагогічної діяльності, визначати відповідність набутих професійних компетентностей чинним вимогам, здійснювати педагогічну експертизу, оцінювати результати діяльності команд та колективів;
- розробляти та реалізовувати освітні проекти зі здобувачами початкової освіти.

Розкриємо детальніше зміст та особливості організації і викладання даної дисципліни.

Перший розділ носить назву «Педагогіка партнерства в Новій Українській школі», який присвячений розкриттю таких важливих тем: Тема 1. Концептуальні засади, сутність та специфіка педагогіки партнерства. Тема 2. Принципи та завдання педагогіки партнерства. Педагогіка партнерства як передумова якісних змін в освітньому просторі України. Тема 3. Особливості реалізації педагогічного партнерства в Новій українській школі. Тема 4. Сучасні стратегії педагогічного партнерства в освіті. Педагогічне партнерство ЗЗСО з різними соціальними інститутами.

Другий розділ носить назву «Дієві підходи до організації партнерської взаємодії в початковій школі», який присвячений розкриттю таких важливих тем: Тема 5. Практичний вітчизняний та зарубіжний досвід організації партнерства. Тема 6. Особливості організації освітнього процесу у початкових класах засобами педагогіки партнерства. Адміністративна робота з суб'єктами освітнього процесу початкової школи. Тема 7. Орієнтація на потреби учня в освітньому процесі початкової школи. Просвіта батьків: методи налагодження позитивного співробітництва з дітьми. Тема 8. Партнерство в дії: залучення суб'єктів освітнього процесу початкової школи до освітнього процесу.

Третій розділ носить назву «Супервізія у процесі організації партнерської взаємодії в початковій школі», який присвячений розкриттю таких важливих тем: Тема 9. Супервізія в сучасному освітньому контексті. Тема 10. Вчитель початкових класів як супервізор партнерської взаємодії суб'єктів освітнього процесу.

Всі розділи і теми є практико-орієнтованими і логічно ведуть до освоєння як теоретичних основ так і накопичення практичного досвіду з організації партнерської взаємодії з усіма суб'єктами освітнього процесу у початкових класах закладу загальної середньої освіти.

Варто відмітити, що індивідуальним навчально-дослідним завданням є дослідницький проект з теми «Я вчитель/ка початкових класів: організація партнерської взаємодії», виконання якого дає можливість узагальнити теоретичні знання, розвивати і виробляти специфічні вміння: планування діяльності, визначення проблеми, цілепокладання, рефлексію, самоаналіз, презентацію, самопрезентацію, також аналіз інформації, практичне застосування здобутих академічних знань, самонавчання, дослідницьку та творчу діяльність. Даний вид роботи здобувачів спрямований на проектування власного підходу щодо організації партнерської взаємодії з суб'єктами освітнього процесу у своїй майбутній професійній діяльності.

Погоджуємось з думкою Г. Коберник та О. Коберника, що у процесі підготовки майбутніх учителів початкових класів до організації педагогічного партнерства важливим є застосування активних та інтерактивних методів навчання, які мають сприяти залученню здобувачів вищої освіти до співпраці та набуття власного досвіду партнерської взаємодії [3].

Питання методів навчання у педагогіці завжди було складним. Навіть станом на сьогодні існують різні підходи до класифікації методів навчання у закладах вищої освіти, що свідчить про відсутність єдиного визнаного підходу. В основі залишаються окремі сторони освітнього процесу: джерела передачі та характер сприйняття інформації: словесні, наочні, практичні; методи, які сприяють початковому засвоєнню навчального матеріалу; методи, які сприяють закріпленню та вдосконаленню набутих знань; характер пізнавальної діяльності, репродуктивні, частково-пошукові, проблемного викладу, дослідницькі; внутрішньої логіки засвоєння знань: дедуктивні, індуктивні, синтетичні, аналітичні, узагальнення, порівняння, конкретизації та виділення головного [1].

У межах вивчення нашої дисципліни процес організовується більш партисипативними методами, які розглядаємо як безпосередню участь викладача у процесі розвитку здобувачів освіти через зворотний зв'язок що спрямований на досягнення індивідуального розвитку кожного суб'єкта освітнього процесу та заношуємо до них: методи стимулювання поведінки і діяльності; методи розвитку

професійної свідомості; методи розвитку творчого мислення; методи розвитку науково-методичних умінь, інтерактивні методи, які орієнтуються на багатосторонню комунікацію та відображають відсутність полярності; мінімум сконцентрованості на точці зору викладача; відкритість й активність учасників взаємодії, мобільність. Також позитивно себе зарекомендували у процесі підготовки майбутніх учителів початкових класів до партнерства з суб'єктами освітнього процесу такі методи: серед діагностуючих щодо готовності до педагогічного партнерства – взаємонавчання, взаємоконтроль, взаємооцінювання; серед мотивуючих та стимулюючих – метод опори на життєвий досвід, метод створення ситуації успіху, створення ситуацій зацікавленості; серед формуючих досвід суб'єкт-суб'єктної взаємодії – опрацювання дискусійних питань, дерево рішень; серед розв'язуючих конкретні педагогічні ситуації – дослідницько-проектувальний, ділові ігри, групові консультації.

Не менш важливими є принципи на яких організовується увесь процес і їх дотримуються всі учасники даного процесу. До основних принципів ефективної підготовки майбутніх учителів початкових класів до партнерства з суб'єктами освітнього процесу в межах нашої дисципліни ми віднесли добровільність, довготривалість та взаємну відповідальність, які у подальшій професійній діяльності виступлять основними при налагодженні партнерської взаємодії з усіма учасниками освітнього процесу.

Використання зазначених вище методів та принципів сформує у здобувачів потребу та розуміння у важливості здобуття досвіду організації педагогічного партнерства з суб'єктами освітнього процесу; сприяють залученню до активної співпраці один з одним та викладачем під час вирішення різних завдань; сформує певний досвід організації партнерської взаємодії виконуючи та захищаючи навчально-дослідницький проект; розвине навички аргументовано відстоювати власну позицію.

Висновки. Отже, нормативні документи та переорієнтація освітнього процесу, який нині передбачає активну партнерську взаємодію всіх учасників, не викликає сумніву важливості набуття компетентності майбутніх вчителів початкових класів до організації ефективного педагогічного партнерства з суб'єктами освітнього процесу. Викладання дисципліни «Педагогіка партнерства та супервізії» з використанням партисипативних методів навчання та принципів добровільності, довготривалості та взаємної відповідальності, дасть змогу підготувати майбутніх учителів початкових класів до організації педагогічного партнерства з усіма суб'єктами освітнього процесу.

Перспективи подальших наукових розвідок будуть спрямовані на розробку методики ефективної організації партнерської взаємодії вчителя початкових класів з суб'єктами освітнього процесу.

Література

1. Андрощук І. В. Педагогічна взаємодія у професійній діяльності: навч. посіб. Хмельницький: ХНУ, 2017. 190 с.
2. Дубасенюк О. А. Партнерська взаємодія як базова складова комунікативної компетентності майбутніх педагогів в умовах магістратури. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки.* 2022. № 1(349). Ч. 2. С. 15–25. URL : <http://visnyk.luguniv.edu.ua/index.php/vped/article/view/773/778> (дата звернення 10.10.2023).
3. Коберник Г., Коберник О. Професійна підготовка майбутніх учителів до педагогічного партнерства з суб'єктами освітнього процесу. *Мультидисциплінарний міжнародний журнал «Věda a perspektivy».* № 5 (12). 2022. С. 106–117.
4. Концепція Нової Української Школи, від 27.10.2016. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkolacompressed.pdf> (дата звернення 09.10.2023).
5. Куземко Л. В. Досвід формування готовності до партнерської взаємодії у майбутніх учителів початкових класів. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах.* 2021. № 78. С. 198–203. URL : <http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2021/78/37.pdf> (дата звернення 08.10.2023)

6. М. Єпіхіна. Сутність та структура готовності майбутнього вчителя до партнерської взаємодії в початковій школі. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*: збірник наукових праць. 2022. № 38 (2). С. 36–43.

7. Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)»: Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23.12.2020 р. № 2736. 45 с. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/file/text/87/f502781n16.pdf> (дата звернення 08.10.2023).

8. Ситнік Т. І. Особливості використання педагогічного співробітництва та партнерства у закладах вищої освіти України. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія «Педагогічні науки»*. Вип. № 2. 2022. С. 57–64.

9. Федірчик Т., Дідух В. Педагогіка партнерства як чинник формування ефективної взаємодії учасників освітнього процесу в умовах нової української школи. *Гірська школа українських Карпат*. 2019. № 21. С. 50–54.

References

1. Androshchuk, I.V. (2017). *Pedahohichna vzaiemodiia u profesiinii diialnosti* [Pedagogical interaction in professional activity]. Khmelnytskyi: KhNU [in Ukrainian].

2. Dubaseniuk, O.A. (2022). Partnerska vzaiemodiia yak bazova skladova komunikatyvnoi kompetentnosti maibutnikh pedahohiv v umovakh mahistratury [Partner interaction as a basic component of the communicative competence of future teachers in the conditions of the master's degree]. *Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka – Bulletin of Taras Shevchenko Luhansk National University*. No 1(349). Issue 2. P. 15–25. URL: <http://visnyk.luguniv.edu.ua/index.php/vped/article/view/773/778> (data zvernennia 10.10.2023) [in Ukrainian].

3. Kobernyk, H. & Kobernyk, O. (2022). Profesiina pidhotovka maibutnikh uchyteliv do pedahohichnoho partnerstva z subiektamy osvithnoho protsesu [Professional training of future teachers for pedagogical partnership with subjects of the educational process]. *Multydystsyplinarnyi mizhnarodnyi zhurnal «Věda a perspektivy» – Multidisciplinary international journal "Věda a perspektivy"*. No 5 (12). P. 106–117 [in Ukrainian].

4. Kontsepsiia Novoi Ukrainkoi Shkoly [The concept of the New Ukrainian School]. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (data zvernennia 09.10.2023) [in Ukrainian].

5. Kuzemko, L.V. (2021). Dosvid formuvannia hotovnosti do partnerskoi vzaiemodii u maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv [The experience of forming readiness for partnership interaction among future primary school teachers]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh – Pedagogy of creative personality formation in higher and secondary schools*. No 78. P. 198–203. URL: <http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/-2021/78/37.pdf> (data zvernennia 08.10.2023) [in Ukrainian].

6. М., Єпіхіна. (2022). Сутність та структура готовності майбутнього вчителя до партнерської взаємодії в початковій школі [The essence and structure of the future teacher's readiness for partnership interaction in primary school]. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2022. № 38 (2). С. 36–43 [in Ukrainian].

7. Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» [Professional standard for the professions "Teacher of elementary classes of a general secondary education institution", "Teacher of a general secondary education institution", "Teacher of primary education (with junior specialist diploma)". Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23.12.2020 р. № 2736. 45 с. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/file/text/87/f502781n16.pdf> (дата звернення 08.10.2023) [in Ukrainian].

8. Sytnik, T.I. (2022). Osoblyvosti vykorystannia pedahohichnoho spivrobotnytstva ta partnerstva u zakladakh vyshchoi osvity Ukrainy [Peculiarities of using pedagogical cooperation and partnership in higher education institutions of Ukraine]. *Visnyk Cherkaskoho natsionalnoho*

---

universytetu imeni Bohdana Khmelnytskoho – Bulletin of the Cherkasy National University named after Bohdan Khmelnytskyi. Issue 2. P. 57–64 [in Ukrainian].

9. Fedirchuk, T. & Didukh, V. (2019). Pedahohika partnerstva yak chynnyk formuvannia efektyvnoi vzaiemodii uchasnykiv osvitnoho protsesu v umovakh novoi ukrainskoi shkoly [Pedagogy of partnership as a factor in the formation of effective interaction of participants in the educational process in the conditions of the new Ukrainian school]. *Hirska shkola ukrainskykh Karpat – Mountain School of the Ukrainian Carpathians*. No 21. P. 50–54 [in Ukrainian].

Bobro A.

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Department of Pedagogy, Primary Education and Educational Management,
Nizhyn Mykola Gogol State University
artur062728@ukr.net
orcid.org/0000-0002-9405-8988

PREPARATION OF FUTURE TEACHERS OF PRIMARY GRADES FOR PEDAGOGICAL PARTNERSHIP WITH SUBJECTS OF THE EDUCATIONAL PROCESS

The article considers an important problem – the preparation of future primary school teachers for pedagogical partnership with the subjects of the educational process. The necessity and expediency of consideration of this issue has been updated.

The approaches of scientists to various aspects of the mentioned topic were analyzed and it was determined that the issue of training future primary school teachers for pedagogical partnership with the subjects of the educational process was not sufficiently reflected in the scientific literature.

The approaches of modern scientists to the understanding of the concept of "partnership pedagogy" and the principles of successful organization of this process have been studied. Based on the characteristics of the essence and principles of partnership interaction, we focus on them as starting points and criteria for evaluating the effectiveness of pedagogical partnership and its quality. We assign an important role in the acquisition of competence in the organization of the educational process on the basis of partnership pedagogy to the process of professional training of future primary school teachers.

Briefly characterized educational discipline "Pedagogy of partnership and supervision", the purpose of which is the formation of future masters of primary education, primary school teachers of professional competences in designing the organization of future professional activities with other subjects of the educational process of primary school (students, parents, teachers, after-school institutions education, public organizations) on the basis of partnership pedagogy; act as a supervisor in the establishment of partnership interaction with all subjects of the educational process of the primary school.

Effective methods of organizing the interaction between the teacher and students have been defined and substantiated, which include more participatory methods, which are considered as the direct participation of the teacher in the process of development of students through feedback aimed at achieving the individual development of each subject of the educational process. The importance of the principles on which the educational process is organized is emphasized. Among the main principles of effective training of future primary school teachers for partnership interaction with the subjects of the educational process, we included voluntariness, long-termism and mutual responsibility.

Key words: future primary school teachers, pedagogical partnership, educational process, subjects of the educational process.